

Opisivanje podataka

Graficki prikazi, oblik distribucije i numericke mjere

Deskriptivna statistika - od grafikona do brojeva

BB

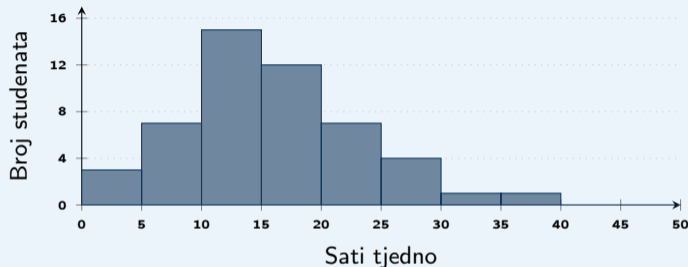
EkonPoli

April 2, 2026

1 Praktična pitanja

Praktično pitanje 1: Čitanje histograma

Podaci o sedmičnim satima učenja studenata ($n = 50$)

Pitanja

- 1 Koji je najčešći interval učenja?
- 2 Je li distribucija simetrična ili iskošena?
- 3 Koliki % studenata uči više od 25 sati?

Odgovori

- 1 Interval **10–15 sati** (15 studenata)
- 2 **Iskošena udesno** — mali rep s mnogo sati
- 3 $(4 + 1 + 1)/50 = 12\%$ studenata

Prakticno pitanje 2: Medijana i kvartili

Ocjene na ispitu — 11 studenata (poredane)

42 55 61 67 72 **74** 78 81 85 89 93

Zadaci

- 1 Odredite medijanu M
- 2 Odredite $Q1$ i $Q3$
- 3 Izracunajte IQR
- 4 Identifikujte eventualne outliere prema $1,5 \times IQR$ pravilu

Rjesenja

- 1 $n = 11$ (neparan), $M = 74$ (6. vrijednost)
- 2 $Q1 =$ medijana donje 5: **61**
 $Q3 =$ medijana gornje 5: **85**
- 3 $IQR = 85 - 61 = 24$
- 4 Donja granica: $61 - 36 = 25$
Gornja: $85 + 36 = 121$
Nema outliera — 42 je unutar granica

Prakticno pitanje 3: Standardna devijacija i transformacije

Kontekst

Temperatura tijela izmjerena u stepenima Celzijusa za 5 pacijenata:

36,2 37,0 38,5 36,8 37,5

$$\bar{x}_C = 37,2^\circ\text{C} \quad s_C = 0,84^\circ\text{C}$$

Zadaci

- 1 Konvertujte sredinu u Fahrenheit:
 $F = 1,8 \cdot C + 32$
- 2 Kolika je standardna devijacija u $^\circ\text{F}$?
- 3 Zašto s nije povećana za 32?
- 4 Koja distribucija je očekivana za tjelesnu temperaturu — simetrična ili iskošena?

Rjesenja

- 1 $\bar{x}_F = 1,8 \times 37,2 + 32 = 98,96^\circ\text{F}$
- 2 $s_F = 1,8 \times 0,84 = 1,51^\circ\text{F}$
- 3 Dodavanje konstante pomjera distribuciju, ali **ne mijenja razmake** između vrijednosti — disperzija ostaje ista
- 4 **Simetrična** — fiziološki je temperatura tijesno regulisana oko normalnih vrijednosti

Praktično pitanje 4: Izbor pravog sazeta

Scenarij

Analizirate prihode 200 domaćinstava u jednom opštinskom području. Histogram pokazuje jako iskošenu distribuciju udesno s nekoliko izuzetno bogatih domaćinstava.

Pitanja za diskusiju

- 1 Šta je bolji opis "tipičnog" domaćinstva — $\bar{x}$ ili M ?
- 2 Lokalna vlada objavljuje "prosječni prihod" od 3.200 KM, ali medijalni je 1.800 KM. Kako tumačiti razliku?
- 3 Koje dvije mjere zajedno daju najpotpuniju sliku?
- 4 Je li boxplot ili histogram prikladniji za prikaz ove distribucije?

Odgovori

- 1 **Medijana** — robusna na "bogate" outliere
- 2 Razlika 1.400 KM ukazuje na izrazitu iskosenost; manji broj bogatih porodica značajno povisuje prosjek
- 3 **Medijana + IQR** — oba robusna na outliere
- 4 Oba su korisna, ali **boxplot** lakše otkriva outliere i iskosenost

Prakticno pitanje 5: Takmičenje standardne devijacije

Pravila

Birate **cetiri cijela broja** od 0 do 9 (ponavljanje je dozvoljeno).

(a) Min s

Koji izbor daje **najmanju** moguću standardnu devijaciju?

Razmislite: kada je $x_i - \bar{x} = 0$ za sve?

(b) Max s

Koji izbor daje **najveću** moguću standardnu devijaciju?

Razmislite: kako maksimizirati udaljenosti od sredine?

(c) Jedinственost

Je li rješenje **jedinstveno** u (a) i (b)? Zasto da ili ne?

Pokušaj $\{0,0,9,9\}$ vs. $\{0,9,9,9\}$.

Odgovor (a)

$s = 0$: svi isti, npr. $\{5,5,5,5\}$. Više ispravnih odgovora — bilo koji $\{k, k, k, k\}$.

Odgovor (b)

Maks. s : $\{0,0,9,9\}$ ili $\{0,9,9,9\}$ ili $\{0,0,0,9\}$.
 $\bar{x} = 4,5$;
 $s = \sqrt{(2 \cdot 4,5^2 + 2 \cdot 4,5^2)/3} = 4,5\sqrt{2} \approx 6,36$
Više ispravnih odgovora!

Hvala na pažnji!

Pitanja i diskusija

“Uvijek počni s grafikonom svojih podataka.”

— *osnovno pravilo deskriptivne statistike*